

czania świń w strefach i obszarach dotkniętych afrykańskim pomorem świń. *Życie Weterynaryjne* 91(11): 826-830. **28. Pejśak Z., Trusczyński M.**, 2014 – Choroby świń o dużej dynamice szerzenia się oraz nowo odkrywane patogeny. *Życie Weterynaryjne* 89(11): 920-923. **29. Pejśak Z., Trusczyński M.**, 2018 – Szczepionka przeciwko afrykańskiemu pomorowi świń. *Życie Weterynaryjne* 93(5): 319-322. **30. Pepliński B.**, 2009 – Determinanty regionalnych zmian w sektorze produkcji trzody chlewnej w Polsce. *Rozprawy naukowe* 510, 9-277. ISBN 978-83-7160-926-8. **31. Pepliński B.**, 2013 – Wpływ opłacalności produkcji żywca wieprzowego na zmiany pogłowia trzody chlewnej w Polsce: analiza regionalna. *Roczniki Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich* 100(2): 75-87. **32. Stępień S.**, 2013 – Aktualny i przewidywany stan rynku mięsa wieprzowego na świecie. *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego* 13(2): 99-107; AgEconSearch, DOI: <http://ageconsearch.umn.edu>. **33. Szymańska E.**, 2014 – Zmiany strukturalne na rynku wieprzowiny w Polsce po integracji z Unią Europejską. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Agrobiznes 2014. Rozwój agrobiznesu w okresie 10 lat przynależności Polski do Unii Europejskiej* 361, 249-259. **34. Szymczuk M., Kalinowski J., Niedzielski A., Sawczyk A., Babicz M.**, 2019 – Rola i zna-

czenie bioasekuracji przed ASF w opinii producentów trzody chlewnej. *Journal of Animal Science, Biology and Bioeconomy* 37(3): 13-22; DOI: <https://doi.org/10.24326/jasbb.2019.3.2>. **35. Tereszczuk M.**, 2018 – Rynek mięsa wieprzowego w Polsce w obliczu afrykańskiego pomoru świń (ASF). *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego* 18(3): 306-314; DOI: 10.22630/PRS.2018.18.3.88. **36. Winiarczyk S., Grądziński Z.**, 2002 – Choroby zakaźne zwierząt domowych z elementami zoonoz. Wyd. PIW, 169-173. **37. Woźniakowski G.**, 2020 – Aktualne problemy i nowe wyzwania w zakresie ochrony zdrowia świń. [w:] *Podstawowe zagadnienia w zakresie chowu i hodowli trzody chlewnej – aktualne problemy i nowe wyzwania*. Red. R. Pawłowski. 81-97. **38. Zawadzka D., Pasińska D.**, 2021a – Aktualny i przewidywany stan rynku wieprzowiny. *Rynek Mięsa. Stan i perspektywy* 60, 7-24. **39. Zawadzka D., Pasińska D.**, 2021b – Aktualny i przewidywany stan rynku wieprzowiny. *Rynek Mięsa. Stan i perspektywy* 61, 7-25. **40. Ziętara W.**, 2019 – Problemy rozwoju gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą w Polsce. *Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych* 2, 51-76; DOI: <http://dx.doi.org/10.15576/PDGR/2019.2.51>. **41. Związek S.**, 2011 – Aktualna sytuacja epizootyczna afrykańskiego pomoru świń oraz dane na temat jego zwalczania. *Życie Weterynaryjne* 86(10): 766-770.

Etymologia nazwisk polskich pochodzących od nazw zwierząt – część I

Zbigniew Dobrzański¹ Katarzyna Czyż²,
Anna Wójcik³

¹Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
Katedra Higieny Środowiska i Dobrostanu Zwierząt

²Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
Instytut Hodowli Zwierząt,

Zakład Hodowli Owiec i Zwierząt Futerkowych

³Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,

Katedra Dobrostanu Zwierząt i Doświadczalnictwa

Motto: *My Polacy nie gęsi, swój język (i piękne nazwiska) mamy*

Polskie nazwiska mają bogatą historię i ciekawą genezę, odzwierciedlają różnorodność i złożoność kultury naszego kraju. Nazwiska często niosą ze sobą informacje o pochodzeniu, wykonywanych zawodach, miejscu zamieszkania itd. Etymologia polskich nazwisk jest dziedziną szeroką i rozbudowaną, stąd też materiał został podzielony na kilka części, uwzględniających nazwiska

bezpośrednio i pośrednio związane z terminem „zwierzę” w Polsce (i na świecie). W części I, poza zagadnieniami ogólnymi, omówiono nazwiska pochodzące od słów: „zwierz”, „zwierzak”, „zwierzysk”, „zwierzyna”. W następnych częściach przedstawione zostaną nazwiska pochodzące od nazw poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich, a także od zwierząt wolno żyjących.

Zarys historii nazwisk polskich. Jeszcze w XII w. człowieka w Polsce określano tylko jednym słowem, nie istniało pojęcie imienia i nazwiska. Był to tzw. okres przednazwiskowy. Określenia, nazwania ludzi były jednowyrazowe i nie były dziedziczone (z wyjątkiem rodów królewskich i książęcych, np. Mieszko). Ówczesne nazwania to m.in. Bogdan, Sulen, Micherz, Matuł, Suluj, Gęba, Godziesz, Niesiebud, Gościrad itd. Bulla Gnieźnieńska (z 1136 r.) wymienia ok. 300 nazwań (nazwisk), m.in. Będziech, Dobek, Kędzierza, Pozdziech, Witosza itd. Były to nazwy osobowe rycerzy, chłopów, gości (osadników) i rzemieślników, mieszkańców lub „przynależnych” arcybiskupstwu gnieźnieńskiemu. Był to pierwszy dokument z nazwiskami (nazwaniami) Polaków, zamieszkujących w państwie polskim [13, 15].

Formacja nazwisk zaczęła się w Polsce na dobre rozwijać dopiero około XIV wieku. Początkowo objęła szlachtę, a stopniowo również mieszczaństwo i chłopstwo. Z czasem nazwiska stawały się coraz popularniejsze, ale dopiero pod koniec XVIII i na początku XIX w. wszyscy zaborcy Polski (Austria, Prusy, Rosja) wprowadzili obowiązek noszenia nazwisk i zakaz zmieniania ich formy.

Rzeczpospolita Obojga Narodów, jako państwo niejednolite narodowościowo, była zamieszkała m.in. przez Litwinów, Ukraińców, Białorusinów, Żydów, Niemców. Pozostawili oni po sobie ślad w postaci mniej lub bardziej obco brzmiących nazwisk. I tak nazwiska pochodzące z terenów dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego to te zakończone na **-wicz**, bardzo pospolite (Mickiewicz, Sienkiewicz – od Sienko [Symeon], Kozakiewicz, Mackiewicz itd.). Z kolei z terenów Ukrainy pochodzą nazwiska zakończone na **-enko**, **-eńko** (Lubaszenko, Kieruczenko). Ze ściany wschodniej wywodzą się również nazwiska z przyrostkami: **-ko** (Klimuszko, Kościuszko – od Kostia [Konstantyn], Nalewajko, Moniuszko – od litewskiego imienia Moniuid), **-uk** (Kondratiuk, Maleńczuk), **-iszyn/-yszyn** (Senszyn, Leszczyszyn) [1, 15].

Należy odnotować, iż od XV wieku zapanowała moda na dodawanie do nazwisk odmiejscowego morfemu **-ski**, **-cki** lub **-dzki**, która była charakterystyczną końcówką dla szlacheckich nazwisk polskiego pochodzenia (np. Dylewski, Horodecki, Zawadzki). Nie było to jednak regułą, wiele nazwisk szlacheckich i rycerskich rodów (rodzin) miało też końcówki – **wicz** (np. Abgarowicz, Janowicz, Witkiewicz itd.) lub **-ak** (np. Mazarak, Poźniak, Zwierzak) i inne. Nazwiska z tego typu przyrostkami wiążą się z sarmacką kulturą szlachecką i były odpowiednikiem zwrotów tytułarnych występujących w szlacheckich nazwiskach za granicą, jak we Francji **de**, w Niemczech **von** czy w Niderlandach **van**. W Anglii używa się zwrotu **sir**, co oznacza lord. Natomiast **vel** to łacińskie słowo, znaczy **albo**, **czyli** [10].

Stan szlachecki w Polsce zniósł dopiero Konstytucja marcowa z 1921 r., nie mniej jednak heraldyczne tradycje wśród Polaków trwają do czasów współczesnych. Świadczy o tym fakt, iż obecnie działa co najmniej 7 towarzystw, związków i fundacji związanych z historią Polski i Polaków.

Polskie nazwiska ogólnie pochodzą od: nazw geograficznych (Krakowski, Sandomierski), miejsca zamieszkania (Leśny, Podgórny), pochodzenia przodków (Niemiec, Szwed, Rusek), wykonywanego zawodu (Piekarz, Kowal, Rolnik), przezwiska wynikającego z cech wyglądu i charakteru (Rączka, Noga, Oczko), przezwiska związanego z nazwami roślin i zwierząt (tzw. nazwiska odapelatywne). Mogą one być także związane ze znakami zodiaku, mitologią lub religią.

Istnieje też kategoria nazwisk rzadkich. Są to nazwiska pochodzenia obcego – np. niemieckie, litewskie, włoskie, ukraińskie, wietnamskie, koreańskie czy nazwiska z krajów afrykańskich. Należą do nich też nazwiska dwuczłonowe (np. Boy-Żeleński), a także nazwiska z nietypową pisownią, np. takie, w których kiedyś pojawił się błąd, jakiś nieprawidłowy administracyjny zapis, ale go już nie poprawiano (np. Krulik zamiast Królik) [1, 10].

Badaniem nazewnictwa osobowego (imion, nazwisk, przezwisk, pseudonimów i przydomków) zajmuje się

antroponimia (w j. gr. *ánthrōpos* ‘człowiek’ + *ónoma* ‘imię’). Jest ona jedną z gałęzi **onomastyki** (w j. gr. *onomastikós* ‘związany z imieniem’) – działy językoznawstwa zajmującego się nazwami własnymi. Natomiast nauka o nazwach własnych zwierząt to **zoonimia**.

Liczebność nazwisk. Według rejestru PESEL (stan na styczeń 2024 r.) najpopularniejszym nazwiskiem w Polsce jest obecnie Nowak, używa go aż 200 216 osób (99 310 mężczyzn i 100 906 kobiet). Drugim nazwiskiem jest Kowalski/Kowalska, a liczba osób noszących to nazwisko wynosi 135 441. Na trzecim miejscu w rankingu są Wiśniewscy – posiada je 108 326 osób, a prawie po 100 tys. osób jest użytkownikiem nazwiska Wójcik, Kowalczyk oraz Kamiński, Lewandowski i Zieliński. Zwraca uwagę kilkuprocentowa przewaga kobiet (żyją dłużej niż mężczyźni) oraz brak w pierwszej dziesiątce „odzwierzęcych” nazwisk polskich. Podane statystyki nie są precyzyjne, są nieco zaniżone, gdyż nie uwzględniają nazwisk dwuczłonowych, np. Morales-Nowak, Wierusz-Kowalski, Wójcik-Król itd. [19].

Ministerstwo Cyfryzacji RP opublikowało w 2023 r. zestawienie nazwisk polskich, w spisie jest 363 tys. nazwisk męskich i nieco ponad 389 tys. żeńskich. W Polsce jest zarejestrowanych 560 973 nazwisk, a to samo nazwisko nosi średnio 68 osób (liczba ludności 38 mln).

Zmiana nazwiska. Sprawę zmiany nazwiska (i imienia) w Polsce reguluje *Ustawa z dnia 17 października 2008 r.* [16]. Zmiany imienia lub nazwiska można dokonać wyłącznie z ważnych powodów, np. gdy dotyczą zmiany nazwiska ośmieszającego albo nieliczącego z godnością człowieka. Zmiana nazwiska i imienia jest możliwa w Polsce zarówno dla obywateli naszego kraju, jak i cudzoziemców – tych, którzy uzyskali status uchodźcy w Polsce, i tych, którzy nie mają obywatelstwa żadnego państwa i mieszkają na naszym terytorium (apartyda). W przypadku posiadania podwójnego obywatelstwa można jednocześnie nosić dwa różne nazwiska.

Obywatel polski może wystąpić o zmianę swojego imienia lub nazwiska na pisemny wniosek złożony wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego. Osoba zamieszkała za granicą może złożyć taki wniosek za pośrednictwem konsula, wskazując kierownika urzędu stanu cywilnego, któremu wniosek ma zostać przekazany.

Nowe nazwisko nie może być historyczne, wstawione w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej, chyba że osoba ubiegająca się o zmianę posiada członków rodziny o tym nazwisku (w rozumieniu Ustawy – małżonek oraz wstępni). Opłata za wydanie decyzji o zmianie imienia lub nazwiska wynosi 37 zł (opłata skarbową) lub 50 EUR (opłata konsularna) przy składaniu wniosku za granicą. Nazwisko zaliczane jest do dóbr osobistych człowieka (*art. 23 Kodeksu cywilnego*) i jest objęte ochroną prawną [17].

Nazwiska odzwierzęce

Z badań Zawadzkiego [19] wynika, że w Polsce jest 11,7% nazwisk „odzwierzęcych”, ale bazą obliczeniową była tylko 1/3 populacji. Natomiast Kolber [8] opracowała nazwiska od nazw zwierząt z dziewiętnastowiecznych ksiąg parafialnych dekanatu wadowickiego. Znalazły się w tym opracowaniu nazwiska: od nazw ssaków (domowych i dzikich), ptaków (domowych i dzikich) i owadów. W zebranych materiałach nazwicznych (177 nazwisk) najczęściej odnotowała autorka nazwiska wtórnych, jest ich 109, natomiast nazwisk w formie podstawowej (bazowej) jest 68. Z pracy Karczewskiej [7] wynika, że „odzwierzęcych” nazwisk (pochodzących od nazw ptaków, ssaków, ryb, owadów) w Polsce jest sporo, nosi je ok. 1782 tys. osób, co stanowi 5% populacji. W rzeczywistości jest ich znacznie więcej, gdyż autorka nie uwzględniła wszystkich form pochodnych od nazwisk „odzwierzęcych”. Uderzające jest zróżnicowanie nazwisk pochodzących od gatunków ptaków, na 76 nazw zwierząt (od których pochodzą nazwiska), 41 to nazwy ptaków, co stanowi 54%. Świadczy to o wyraźnej obecności ptaków w świadomości Polaków, naszej tradycji i kulturze. Niemal wszystkie „ptasie” nazwiska mają stary rodowód, powstały w XIII/XVI w. i ulegały często mutacji do różnych form fleksyjnych [7, 9]. Ponadto wiele z nich figuruje w encyklopedii nazwisk i przydomków szlacheckich [3, 14]. Dobrzański i wsp. [2] oraz Rogowska-Sobota i wsp. [12] opublikowali nazwiska polskie i zagraniczne (podobne fonetycznie) pochodzące od nazw drobiarskich (drób, kura, kogut, kaczka, gęś, bażant, paw, przepiórka, struś). Dotychczas wydano dwie części, a trzy oczekują na wydanie.

Własne badania etymologiczne

W dalszej części artykułu przedstawiono polskie nazwiska związane z nazwami własnymi, pochodzącymi od nazw zwierząt (ogólnie), w oparciu o bazy nazwisk dostępne w: Internetowym Słowniku Nazwisk w Polsce (ISNP), rejestrze PESEL i zagranicznej platformie Forebears [5, 6]. Przedstawiono je w układzie tematycznym, uwzględniając nazwiska bezpośrednio związane z poszczególnymi gatunkami zwierząt (ssaki, ptaki, ryby, gady, płazy, owady). Podano nazwiska bazowe (prymarne) i od nich pochodne (nazwiska derywowane), uwzględniono zarys historyczny, etymologię i geografę danego nazwiska w Polsce i na świecie oraz liczbę użytkowników – posiadaczy danego nazwiska. Uwzględniono też tzw. nazwiska podobne fonetycznie (zagraniczne), które różnią się od „oryginalnych” brakiem liter diakrytycznych (ą, ć, ę, ł, ń, ó, ś, ź, ż) lub/i głosek dentalizowanych (np. dz, sz, ż, cz, dż itd.).

Nazwiska od „zwierz”, „zwierzak” i „zwierzyna”

Nazwisko ZWIERZ należy do kategorii przezwiskowych, odapelatywnych, pochodzi od: *zwierz, zwierzyna leśna, pies, wilk*. Pierwszy historyczny zapis nazwiska pojawił się w 1867 r. (*Cwierz*). Nazwisko to

nosi w Polsce 1540 kobiet i mężczyzn, najwięcej jest w województwie mazowieckim (561) i małopolskim (206), a najmniej w województwie podkarpackim (7 osób). Z powiatów należy wymienić miński (250) i m. st. Warszawy (121 osób). Ranga nazwiska (kolejność nazwiska na liście ułożonej według malejącej liczby użytkowników) – 3720. Warto odnotować, iż podobne fonetycznie do nazwiska bazowego ZWIERZ, funkcjonują w kraju nazwiska: *Ćwierz, Świerz i Szwierz*, ale mają one inną genealogię.

Za granicą występuje rzadko, jedynie w Niemczech żyje 40 osób o tym nazwisku, a w Czechach i Szwecji (razem 11 osób). Natomiast w bazie Forebears (dane z 2014 r.) istnieją informacje, że w świecie żyje 2040 osób o nazwisku ZWIERZ, w Polsce – 1878, w USA – 85, Niemczech – 19 osób oraz 50 osób w innych 7 krajach świata. Formy podobne fonetycznie to: *ŻWIRZ i ŻWIRTZ* (ok. 275 osób w USA i Niemczech), *Ćwierz* (7 osób w Czechach). Mają one najpewniej źródłosłów polski, natomiast w Niderlandach występuje nazwisko *ZWIER* (1200 osób), co nie oznacza „zwierz”, tylko „pióropusz”. Także dość licznie funkcjonuje nazwisko *ZWIERS* (3218 osób), występuje ono też w USA (545 osób) i Kanadzie (185 osób), ale jest nieprzetłumaczalne.

Nazwisko ZWIERZAK pochodzi od nazwy „zwierz”, nosi go w kraju tylko 207 osób, najwięcej żyje w województwie łódzkim – 109 osób, a z powiatów – w sieradzkim (69 osób). Ranga – 23 313, co wskazuje, że należy do nazwisk bardzo rzadkich. Nie występuje w ogóle w 7 województwach, głównie wschodnich. Pochodzi od słowa „zwierz”, ale brak źródeł historycznych, gdzie i kiedy się pojawiło pierwszy raz. W Niemczech i Szwecji nazwisko to nosi tylko 7 osób.

Nazwisko ZWIERZYK pochodzi od nazwy „zwierz”, użytkują go w kraju tylko 254 osoby, najwięcej mieszka w woj. świętokrzyskim – 86 osób, a z powiatów – w sandomierskim (40 osób). Ranga nazwiska – 20 654. Nie występuje ono w ogóle w województwach północno-wschodnich. Brak jest informacji gdzie i kiedy się pojawiło pierwszy raz. W Niemczech, Norwegii i Hiszpanii nazwisko ZWIERZYK nosi tylko 18 osób.

Nazwisko ZWIERZYCKI (-cka) prawdopodobnie pochodzi od słowa „zwierz”, ale nie jest jeszcze opracowane w Instytucie Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk (IJP PAN). W bazie Forebears figuruje 236 osób (ZWIERZYCCY) mieszkających w kraju, a w USA – 91 i w Niemczech – 10 osób. Jako ciekawostkę należy traktować fakt, iż we Francji tylko 1 osoba nosi imię ZWIERZYCKA.

Nazwisko ZWIERZYNA nie jest jeszcze opracowane w IJP PAN, ale figuruje w bazie PESEL. Na początku 2023 roku nosiło je w Polsce tylko 97 osób, najwięcej w województwie śląskim. Według zagranicznej bazy Forebears w 2014 r. na świecie było 188 osób o tym nazwisku, najwięcej w Polsce (141), następnie w USA (23) oraz w Czechach i Niderlandach (razem 24 osoby). W wersji zmodyfikowanej ZWIERZINA funkcjonuje w Austrii (36), Niemczech (26) i Ni-

derlandach (16 osób). Zapewne noszą je uchodźcy z Polski, w której to zresztą nazwisko nosi 11 osób. W wersji czeskiej (ZWIERZYNOVÁ) występuje u 14 osób.

Nazwisko ZWIERZYKOWSKI (-ska) pochodzi od nazwy „zwierzyk”. Nie wiadomo kiedy powstało, brak poświadczeń w dostępnych źródłach historycznych. W kraju użytkuje je 377 osób, najwięcej kobiet i mężczyzn o tym nazwisku mieszka w województwie kujawsko-pomorskim (259), a z powiatów – w inowrocławskim (59 osób) oraz w gminie Ostróda (31 osób). Ranga nazwiska – 15 078. Nie występuje w województwie opolskim, lubelskim i podlaskim. Za granicą występuje w Brazylii (160 osób), Anglii, Szkocji, USA (razem 15 osób) i w Niemczech (4 osoby). W formie nieco zmienionej (ZWIERZIKOWSKI) istnieje w Brazylii (52 osoby). Jak widać w tym kraju Ameryki Południowej, imigranci z Polski zachowali swoje rodowe nazwiska.

Nazwisko ZWIERZAŃSKI (-ska) nie jest jeszcze opracowane w IJP PAN, ale figuruje w bazie PESEL. W grudniu 2017 r. jego występowanie odnotowano w 7 polskich województwach, w sumie było ich 165 osób. Najwięcej osób mieszkało w województwie dolnośląskim (72 osoby). W bazie Forebears figuruje to nazwisko: w Polsce było 188 osób, w Anglii – 18 osób (ZWIERZANSKI), a w Ukrainie – 7 osób (ZVERZHANSKYI). Podobnie jest z nazwiskiem ZWIERZNIAK, nosi go w Polsce tylko 6 osób, a co jest ciekawe, 1 osoba ma na imię ZWIERZNIAK.

Mimo dużego podobieństwa (wspólny rdzeń „zwierz”) nazwisko ZWIERZCHOWSKI (-ska) pochodzi od nazwy miejscowości Zwierzchów (gm. Bełchatów), zaś nazwisko ZWIERZYŃSKI (-ska) od nazwy miejscowości Zwierzyniec (dziś dzielnica Krakowa).

Natomiast od słowa „zwierz” i „zwierzyna” pochodzi 13 nazwisk polskiej szlachty: Zwierz, Zwierzbowicz, Zwierzchaczewski, Zwierzchanowski, Zwierzchciński, Zwierzchlejski, Zwierzchleński, Zwierzchleyski, Zwierzchowski, Zwierzejewski, Zwierzowski, Zwierzyna, Zwierzyński, ale niektóre nie figurują już w bazie IJP PAN czy PESEL. Ponadto nie wszystkie osoby o tym nazwisku należały do stanu szlacheckiego, a jedynie niektóre rody, np. wśród osób o nazwisku ZWIERZ był tylko 1 ród szlachecki, a ZWIERZYNA – 2 rody; wyróżniały je herby szlacheckie [4, 14]. Z kolei w bazie genealogicznej potomków Sejmu Czteroletniego (1788-1792) opracowanej przez Minakowską figuruje 139,6 tys. osób (w tym konfederaci, posłowie, senatorowie itd.) [11]. Wśród nich są nazwiska pochodzące od rdzenia „zwierz”, ale też mogą pochodzić od nazwy miejscowości. Wymaga to dalszych badań genealogicznych. Oto one: Zwierz, Zwierzak, Zwierzański, Zwierzchaczewski, Zwierzchanowski, Zwierzchlejski, Zwierzchlewski, Zwierzchnicki, Zwierzchoniewski, Zwierzchowicz, Zwierzchowski, Zwierzejski, Zwierzeniecki, Zwierzewski, Zwierzicki, Zwierzowski, Zwierzski, Zwierzycycki, Zwierzycy. Zwierzycowski, Zwierzyna, Zwierzyniecki, Zwierzynka, Zwierzyński. Większość tych na-

zwisk nie jest jeszcze opracowana w IJP PAN, nie figurują w bazie PESEL, czy zagranicznej FOREBEARS.

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż od rdzenia „zwierz”, „zwierzak” i „zwierzyna” pochodzi tylko kilka nazwisk prymarnych, więcej jest derywowanych, np. z sufiksem **-ak** i **-yk** oraz przyrostkiem **-cki/cka**, **-ska/ska**. Najwięcej fonetycznie podobnych nazwisk do Zwierz, Zwierzak, Zwierzyna występuje w USA i Niemczech oraz w Brazylii. Od odzwierzęcych nazw pochodzi 13 nazwisk polskiej szlachty, 24 nazwiska figurują natomiast w prestiżowej bazie genealogicznej potomków Sejmu Czteroletniego.

Literatura: 1. **Cieślikowa A.**, 1990 – Staropolskie odapelatywne nazwy osobowe. Proces animizacji. Prace Instytutu Języka Polskiego PAN, Ossolineum, Wrocław. 2. **Dobrzański Z. Rogowska-Sobota K. Czplicka A.**, 2024 – Drobiarskie nazwiska w Polsce i na świecie, cz. I. Polskie Drobiarstwo 11, 56-60. 3. **Dunin Borkowski J.S.T.**, 1887 – Spis nazwisk szlachty polskiej. Wyd. Gubrymowicz i Szmidt, Lwów. 4. **Gajl T.**, 2007 – Herbarz polski od średniowiecza do XX wieku: ponad 4500 herbów szlacheckich 37 tysięcy nazwisk 55 tysięcy rodów. Wyd. L&L, Gdańsk. 5. **Internetowa platforma genealogiczna Forebears: Names & Genealogy Resources**, 2014 – Rozpowszechnienie nazwiska w świecie (kraj, liczebność); <https://forebears.io/> 6. **Internetowy Słownik Nazwisk Polskich (ISNP)**, 2022 – Pochodzenie i geografia nazwiska w Polsce. Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków, <https://nazwiska.ijp.pan.pl/> 7. **Karczewska M.**, 2023 – Kozłowski, Zając, Wróbel – najpopularniejsze nazwiska odzwierzęce w Polsce Analiza ilościowa i jakościowa. Roczniki Humanistyczne 71(6): 163-180. 8. **Kolber T.**, 2008 – Nazwiska od nazw zwierząt w dziewiętnastowiecznych księgach parafialnych dekanatu wadowickiego. Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis 62, 156-176. 9. **Kowalik-Kaleta Z., Dacewicz L., Raszewska-Żurek B.**, 2007 – Słownik najstarszych nazwisk polskich – pochodzenie językowe nazwisk omówionych w historii nazwisk polskich, T. I., SOW Warszawa. 10. **Markowski A.**, 2009 – Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa. 11. **Minakowska M.J.**, 2024 – Baza genealogiczna potomków Sejmu Czteroletniego, SPSW, <https://www.sejm-wielki.pl/> 12. **Rogowska-Sobota K., Dobrzański Z., Czplicka A.**, 2024 – Drobiarskie nazwiska w Polsce i na świecie, cz. II. Polskie Drobiarstwo 12, 60-64. 13. **Rymut K.**, 2001 – Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny. Wydawnictwo Naukowe PWN, Kraków. 14. **Siwik J.**, 2010 – Encyklopedia nazwisk i przydomków szlacheckich. Wydawnictwo Kastor, Kraków. 15. **Taszycki W. (red.)**, 1965/1987 – Słownik staropolskich nazw osobowych. T. 1-7, Wyd. ZN im. Ossolińskich PAN, Wrocław. 16. **Ustawa z dnia 17 października 2008 r.** o zmianie imienia i nazwiska, DZ. U. 2008, nr 220 poz. 1414, t.j. Dz. U. 2021, poz. 1988. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20082201414/U/D20081414Lj.pdf> 17. **Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.** – Kodeks cywilny. Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93, t.j. Dz. U. 2024, poz. 1061, 1237. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf> 18. **Wykaz nazwisk osób żyjących w Polsce** (stan na 19.01.2024), liczba użytkowników nazwiska w Polsce: rejestr PESEL, 2024 – Ministerstwo Cyfryzacji RP; <https://dane.gov.pl/pl/dataset/1681,nazwiska-osob-zyjacych-wystepujace-w-rejestrze-pesel> 19. **Zawadzki J.M.**, 2002 – Tysiąc najpopularniejszych nazwisk w Polsce. Wydawnictwo Świat Książki, Warszawa.

I Międzynarodowa Konferencja eMastitis

– praktyka, nauka, innowacje

20.02.2025

ul. Ciszewskiego 8 , kampus SGGW w Warszawie

Mniej **antybiotyków** – zdrowsze wymię!

- Selektywne leczenie mastitis, a zarządzanie stadem bydła mlecznego
– dr hab. **Marcin Gołębiowski**, prof. SGGW (SGGW w Warszawie)
- Selektywna terapia mastitis w polskich gospodarstwach rodzinnych
– lek. wet. **Tomasz Pelec** (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu)
- Ograniczanie stosowania antybiotyków i poprawa efektywności leczenia w laktacji i zasuszeniu w Niemczech
– prof. **Volker Krömker** (Hannover University of Applied Sciences and Arts)
- Ograniczanie stosowania antybiotyków i poprawa efektywności leczenia w laktacji i zasuszeniu w Portugalii
– dr **Luis Pinho** (ICBAS-University of Porto)
- Jak ograniczać antybiotykooporność? - trendy badawcze w leczeniu i prewencji mastitis
– dr inż. **Aleksandra Kalińska** (SGGW w Warszawie)
- Selektywna terapia mastitis na polskich fermach wielkotowarowych
– dr **Sebastian Smulski** (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu)

